

Ініціатива ЄС "Східне партнерство" (далі – Східне партнерство) започаткована 07 травня 2009 року на Празькому установчому саміті за пропозицією Польщі та Швеції.

Метою Східного партнерства є поглиблення співпраці держав Східної Європи і Південного Кавказу з ЄС та оновлення договірно-правової бази відносин шляхом заміни угод про партнерство та співробітництво на угоди про асоціацію, створення поглиблених та всеохоплюючих зон вільної торгівлі (ЗВТ), лібералізацію візового режиму між ЄС та країнами-партнерами тощо.

Започаткування Східного партнерства привело до розмежування зовнішньополітичних підходів ЄС до відносин з південними та східними сусідами ЄС, які до цього перебували в однакових умовах Європейської політики сусідства. З точки зору України це був крок у правильному напрямку, оскільки східні сусіди є європейськими державами і можуть претендувати на членство в ЄС за умови досягнення відповідних критеріїв.

Східне партнерство охоплює шість країн – Азербайджан, Білорусь, Вірменію, Грузію, Молдову та Україну. Проте з червня 2021 року участь Білорусі у Східному партнерстві було призупинено.

Реалізація Східного партнерства базується на принципах диференціації, спільної відповідальності, а також на підході "більше за більше" (чим більший поступ країни-партнера у реформах, тим більшу підтримку вона отримує з боку ЄС).

Ініціатива охоплює як двосторонні відносини ЄС з країнами-партнерами, так і багатосторонній формат.

Двосторонній формат передбачає переговори між країною-партнером та ЄС щодо виконання завдань у сферах політичної асоціації та економічної інтеграції з ЄС (угода про асоціацію та створення ЗВТ), мобільності населення (лібералізація візового режиму), секторального співробітництва (енергетична безпека, аграрний розвиток, довкілля, соціальна політика тощо).

Багатосторонній формат є допоміжним до двостороннього та через свої механізми (саміти глав держав, засідання міністрів закордонних справ, засідання експертів) надає країнам-партнерам можливість обміну досвідом з імплементації внутрішніх реформ. Багатосторонній формат також покликаний сприяти стабільності та зміцненню довіри в регіоні (йдеться про "тривалі конфлікти").

Стратегічним інтересом України щодо Східного партнерства є надання перспективи членства в ЄС і, як наслідок, перетворення ініціативи на з'єднуючу ланку з політикою розширення ЄС.